

Leidraad Afwikkeling Beroepsziektezaken: het begin van een structurele oplossing

Tijdens een webinar op donderdag 26 november 2020 presenteerde De Letselschade Raad de Leidraad Afwikkeling Beroepsziektezaken. Deze leidraad werd ontwikkeld op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en in opdracht van De Letselschade Raad door een werkgroep onder leiding van prof. mr. Siewert Lindenbergh, hoogleraar Privaatrecht aan Erasmus School of Law. In totaal tien betrokkenen uit het veld bespraken tijdens de webinar de noodzaak van de leidraad of hun verwachtingen van de werking ervan in de praktijk.

Remco Heeremans, directeur van De Letselschade Raad, trad op als voorzitter van het webinar en leidde het ook in. Hij gaf aan dat een fysieke overhandiging van de leidraad op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uiteraard niet tot de mogelijkheden behoorde, maar zei blij te zijn dat een virtuele presentatie wel kon plaatsvinden. De leidraad werd in ontvangst genomen door Bas van 't Wout, die toen nog staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid was. Van 't Wout sprak de deelnemers aan het webinar toe door middel van videoboodschap, die de dag ervoor was opgenomen.

"Openheid en vertrouwen"

In zijn boodschap refereerde Van 't Wout, en andere sprekers na hem zouden dit ook nog doen, aan het werk van de Commissie Vergemakkelijking Schadeafhandeling

Beroepsziekten. Deze commissie werd naar aanleiding van de verschillende chroom 6-incidenten ingesteld en beperkte zich daarom, anders dan de werkgroep die de Leidraad Afwikkeling Beroepsziektezaken ontwikkelde, tot uitsluitend beroepsziekten als gevolg van gevaarlijke stoffen. De commissie stond onder leiding van voormalig vakbondsman en PvdA-kamerlid en tegenwoordig burgemeester van Apeldoorn Ton Heerts en wordt daarom ook de Commissie Heerts genoemd. "In een onlangs gehouden overleg in de Tweede Kamer over gezond en veilig werken, werden natuurlijk veel vragen over de impact van corona gesteld, maar was er gelukkig ook veel belangstelling voor het advies van de Commissie Heerts en de kabinetsreactie daarop", aldus Bas van 't Wout. "En terecht. Jaarlijks overlijden zo'n 4.100 mensen door ongezond en onveilig werk, vaak door blootstelling aan gevaarlijke stoffen in het verleden. Dat aantal móet omlaag. Wel blijft het moeilijk stappen

Bas van 't Wout

“Jaarlijks overlijden zo'n 4.100 mensen door ongezond en onveilig werk, vaak door blootstelling aan gevaarlijke stoffen in het verleden. Dat aantal móet omlaag. De leidraad biedt nuttige en concrete handvatten om binnen de huidige wet stapsgewijs de aansprakelijkheid te onderzoeken en te beoordelen. De uitgangspunten van de leidraad zijn volgens mij precies wat we nodig hebben: openheid en vertrouwen.”

Bas van 't Wout | staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

te zetten op het gebied van de aansprakelijkheid. Daarom ben ik blij met het initiatief en de Leidraad Afwikkeling Beroepsziektetaken van De Letselschade Raad. De leidraad biedt nuttige en concrete handvatten om binnen de huidige wet stapsgewijs de aansprakelijkheid te onderzoeken en te beoordelen. De uitgangspunten van de leidraad zijn volgens mij precies wat we nodig hebben: openheid en vertrouwen. Dat de leidraad over alle beroepsziekten gaat, is extra mooi, en perfect voor mensen die een beroepsziekte of een letsel

opliepen door bijvoorbeeld een ongeval of door te hoge werkdruk. Hier zullen betrokken partijen veel aan hebben en ik hoop en verwacht dat de leidraad ook in de praktijk effect zal gaan hebben.”

Binnen huidige juridische kaders

Siewert Lindenbergh sprak vervolgens over onder meer de noodzaak van de leidraad. “De procedures op dit gebied duren te lang, zijn te duur en worden als te belastend ervaren”, zei hij. “De problemen doen zich vooral voor bij de vaststelling van de blootstelling en het causaal verband en bij de rol van de deskundigen in deze dossiers.” Uit interviews in het vooronderzoek bleken de kansen van een leidraad vooral te liggen in een helder stappenplan met termijnen en het inventariseren van de relevante feiten, met stroomlijning van de inzet van deskundigen en het maken van afspraken over een tijdige inventarisatie van de schadeomvang. Lindenbergh: “Daarbij zijn we binnen de huidige juridische kaders gebleven”, aldus Lindenbergh. “Het was ons niet gegeven de wet aan te passen, daar zijn wij niet voor.” Uiteraard betrok Lindenbergh's werkgroep ook de GBL en de GOMA in zijn beschouwingen, om ook daarin aanknopingspunten voor verbeteringen te vinden. “Zo zijn we tot het ontwerp van een stappenplan gekomen”, vertelde Lindenbergh, “hetgeen tot een heel vruchtbare discussie leidde. Ontzettend mooi was het te zien dat juist de behandelaren aan beide zijden van het dossierniveau naar een meer algemeen niveau konden opstijgen, om samen tot heel goede inzichten te komen.” Om bindingsdiscussies uit de weg te gaan – bepaalde partijen in de letselschadebranche willen zich niet aan andere gedragscodes binden dan die van de eigen beroepsgroep – werd het resultaat niet een gedragscode, maar een leidraad genoemd, “wat uiteindelijk ook nog een veelzeggender benaming is”, aldus Siewert Lindenbergh.

Zeven stappen

Het was vervolgens aan mr. dr. Marnix Hebly een indruk te geven van de inhoud van de leidraad. Hebly, universitair docent sectie Burgerlijk recht aan Erasmus School of Law en tevens projectsecretaris in het project, doorliep met zevenmijlslaarzen aan de zeven stappen in de leidraad.

“Zo zijn we tot het ontwerp van een stappenplan gekomen, hetgeen tot een heel vruchtbare discussie leidde. Ontzettend mooi was het te zien dat juist de behandelaren aan beide zijden van het dossierniveau naar een meer algemeen niveau konden opstijgen, om samen tot heel goede inzichten te komen.”

prof. mr. Siewert Lindenbergh | hoogleraar Privaatrecht aan Erasmus School of Law

Siewert Lindenberg

Stap 1 betreft de aansprakelijkstellingen en de eerste vergaring van informatie. Hebly: "De werknemer stuurt de werkgever een goed onderbouwde aansprakelijkstelling. Deze bevat een specifieke omschrijving van de arbeidsomstandigheden, een zo uitgebreid mogelijke onderbouwing van de gezondheidsschade en de schadekosten, en een beeld van de huidige gezondheidssituatie op basis waarvan het belang van de zaak zo goed mogelijk kan worden ingeschat." **Stap 2** betreft de melding van de claim door de werkgever bij zijn aansprakelijkheidsverzekeraar. Hebly: "De verzekeraar laat de belangenbehartiger van de werknemer weten welke informatie bij de werkgever is opgevraagd en deelt deze gegevens zo spoedig mogelijk met de belangenbehartiger van de werknemer." De **stappen 3 en 4** bestaan uit een werkplekbezoek en een gezamenlijke evaluatie binnen zes weken na dat bezoek. Wanneer partijen er op grond van wederzijdse deskundigheid niet uit komen

of niet door het werk is veroorzaakt. Laat zich dit niet goed vaststellen, maar er is een niet te verwaarlozen veroorzakingskans, dan stellen partijen een proportionele aansprakelijkheid vast. Wordt de aansprakelijkheid aangenomen, dan wikkelen de partijen de schade af met inachtneming van de GBL."

Stellen en bewijzen

Carla Klaassen, hoogleraar Burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht aan Radboud Universiteit Nijmegen, was lid van de Commissie Vergemakkelijking Schadeafhandeling Beroepsziekten. Zij stelde vast, net als Siewert Lindenberg dat had gedaan, dat de leidraad niets verandert aan het materiële recht en evenmin aan het huidige procesrecht. "Dat betekent", zo zei ze, "dat een werknemer die meent de dupe van een beroepsziekte te zijn, nog steeds zal moeten stellen en bij betwisting zal moeten bewijzen dat hij die ziekte bij de door hem aangesproken werkgever heeft opgelopen. Daarnaast kan er nog steeds veel discussie zijn over de mate van blootstelling die nodig is om die ziekte op te lopen en evengoed over de vraag of de werkgever anders had moeten en kunnen handelen. De leidraad verandert niets aan die materiële vraagstukken." Klaassen zei te hopen "dat de staatssecretaris en andere politici die hier invloed op kunnen uitoefenen, niet alleen enthousiast zijn en positief staan tegenover de leidraad en het werk van de Commissie Heerts, maar de handschoenen oppakken en structureler naar ons huidige aansprakelijkheidsrecht en het daarmee samenhangende verzekeringsrecht gaan kijken. Ik hoop dat er een structurelere oplossing kan worden gevonden voor de problemen waar slachtoffers van beroepsziekten tegenaan lopen. Wat dat betreft denk ik, dat in dit verband een directe verzekering het beste of in ieder geval het meest haalbare alternatief is."

Eisen aan de aansprakelijkstelling

Bart Waterbolk, registerexpert en directeur van Cordaet, noemde het vooral positief dat met de leidraad vanuit werkgevers- en verzekeraarsperspectief zwaardere eisen aan die aansprakelijkstelling worden gesteld. "Een gedupeerde moet met echt wat komen wil het een beroepsziekte kunnen zijn", zo zei hij. "Ben je die drempel eenmaal over en heb

"Ik hoop dat er een structurelere oplossing kan worden gevonden voor de problemen waar slachtoffers van beroepsziekten tegenaan lopen. Wat dat betreft denk ik, dat in dit verband een directe verzekering het beste of in ieder geval het meest haalbare alternatief is."

Carla Klaassen | hoogleraar Burgerlijk recht en burgerlijk procesrecht aan Radboud Universiteit Nijmegen

in hoeverre sprake was van blootstelling aan een gezondheidsrisico, dan is **stap 5** de inschakeling van een gezamenlijke deskundige. Wanneer partijen het wel eens zijn over de blootstelling aan een gezondheidsrisico, maar niet eens over de vraag of de gezondheidsschade daardoor is veroorzaakt, dan is **stap 6** de inschakeling van een deskundige om dat te beoordelen. **Stap 7** betreft tot slot de vaststelling van aansprakelijkheid. Marnix Hebly: "Binnen zes weken na ontvangst van de definitieve oordelen van de deskundigen komen partijen samen tot een eindoordeel over de aansprakelijkheid. Partijen stellen vast of de gezondheidsschade wel

“Een gedupeerde moet met echt wat komen wil het een beroepsziekte kunnen zijn. Ben je die drempel eenmaal over en heb je dus een mogelijk serieuze zaak te pakken, dan treden de andere voordelen van de leidraad in werking, die met structuur, programma en termijnen hebben te maken.”

Bart Waterbolk | registerexpert en directeur van Cordaet

je dus een mogelijk serieuze zaak te pakken, dan treden de andere voordelen van de leidraad in werking, die met structuur, programma en termijnen hebben te maken. Maar die hobbels moet eerst wel worden genomen om het kaf van het koren te scheiden.” Wat die andere voordelen betreft noemde Waterbolk het gezamenlijk onderzoek op de werkplek. Hij zei: “Op die manier kan veel gemakkelijker en sneller een gezamenlijke verslaglegging over de blootstelling kan ontstaan. En als je in het begin minder ver uit elkaar loopt, is aan het einde van het traject de medische beoordeling waarschijnlijk ook veel duidelijker.” Ook de diverse evaluatiemo-

“Vaak zijn dat jarenlange discussies geweest tussen medisch adviseurs waarbij de blootstellingssituatie totaal buiten beschouwing is gebleven. [...] Vervolgens zijn er wel zeven medische adviezen over en weer overlegd, met als gevolg dat je bij de rechtbank zeven medische adviezen kunt laten zien, maar geen blootstellingsdocumentatie waarmee de blootstelling duidelijk kan worden gemaakt. De leidraad maakt daar een einde aan.”

Daphne van Doorn | advocaat bij FNV Advocaten

menten in de leidraad noemde Bart Waterbolk belangrijk. “Zeker beroepsziekten hebben een wat meer multicausaal karakter. Vaak kunnen ook andere omstandigheden een rol spelen. Dan is het verstandig om halverwege de reis elkaar in de ogen te kijken en na te gaan of ook de ander denkt dat er een gemengd beeld ontstaat. Is dat het geval, dan moet misschien worden nagegaan of ook de schade gemengd is en moet op basis daarvan worden geprobeerd tot een regeling te komen.”

Blootstellingsdocumentatie

Daphne van Doorn, advocaat bij FNV Advocaten, ziet vooral grote voordelen van de leidraad ten aanzien van het blootstellingsonderzoek. Zij staat cliënten van het Bureau Beroepsziekten van de FNV bij nadat hun zaken in het minnelijk traject zijn vastgelopen. “In deze probleemdossiers zijn partijen er na jaren van discussie niet uitgekomen”, vertelde ze. “Vaak zijn dat jarenlange discussies geweest tussen medisch adviseurs waarbij de blootstellingssituatie totaal buiten beschouwing is gebleven – althans, er is door beide partijen geconstateerd dat zij het niet met elkaar eens zijn en hebben daarna geen enkele poging gedaan de kwestie uit te discussiëren. Vervolgens zijn er wel zeven medische adviezen over en weer overlegd, met als gevolg dat je bij de rechtbank zeven medische adviezen kunt laten zien, maar geen blootstellingsdocumentatie waarmee de blootstelling duidelijk kan worden gemaakt. De leidraad maakt daar een einde aan. Eerst wordt naar de blootstelling gekeken, daar proberen partijen het over eens te worden en pas daarna worden medisch adviseurs ingeschakeld die naar het causaal verband kijken.” Daphne van Doorn zei ook de voorzichtige hoop te hebben dat de leidraad tot meer evenwichtigheid tussen partijen leidt. “In de oude situatie wordt de werknemer direct na de aansprakelijkstelling verzocht zijn hele doopceel te overleggen, waarna de medisch adviseur van de verzekeraar daarin kan gaan grasduinen voordat de blootstelling in kaart is gebracht. In de nieuwe situatie wordt meteen aan de werkgever gevraagd zo veel mogelijk informatie te overleggen, eigenlijk alle informatie die hij heeft en die in zijn sfeer ligt en waar de werknemer dus niet bij kan, om de blootstelling in kaart te brengen.”

Maarten
van der Linden

“Deze werkwijze, waarbij zo veel mogelijk informatie schriftelijk wordt opgevraagd, zal vergeleken met de huidige werkwijze een investering in de eerste periode van de dossieropbouw vragen, maar als FNV denken wij dat deze investering zich verderop in het proces echt wel gaat terugbetalen. Het mag daarom duidelijk zijn dat we als FNV heel blij met deze leidraad zijn.”

Kitty Jong | vicevoorzitter van de FNV

Jarenlange doorlooptijd

Kitty Jong, vicevoorzitter van de FNV, hoopt dat met de leidraad procedures in beroepsziektezaken zullen worden versneld. Ze zei: “De gemiddelde doorlooptijd van een beroepsziektezaak is vijf jaar; moet er ook nog worden geprocedeerd, dan komt daar nog gemiddeld drie jaar bij. Dat zijn dan langlopende zaken waarbij de werknemer vaak jarenlang zelf voor de schade opdraait voordat deze met terugwerkende kracht wordt vergoed. De onduidelijkheid tijdens dat traject en de geldzorgen door het wegvallen van inkomen leiden niet alleen tot wanhoop, maar ook tot verharding van het protest. Dat is voor iedereen een onwenselijke situatie.” Kitty Jong zei het ook belangrijk te vinden,

“Maar een moeilijkheid is wel, dat we bij de afwikkeling van beroepsziekteclaims niet alleen met Nederlandse verzekeraars hebben te maken, die binnen het Verbond goed zijn georganiseerd, maar daarnaast met assurantiemakelaars en ook eigenrisicodragers die bij de uitkomst van deze processen een groot belang hebben.”

Maarten van der Linden | NIVRE

dat de leidraad een werkplekbezoek voorschrijft. “Deze werkwijze, waarbij zo veel mogelijk informatie schriftelijk wordt opgevraagd, zal vergeleken met de huidige werkwijze een investering in de eerste periode van de dossieropbouw vragen, maar als FNV denken wij dat deze investering zich verderop in het proces echt wel gaat terugbetalen. Het mag daarom duidelijk zijn dat we als FNV heel blij met deze leidraad zijn.” Tot slot zei ze zich aan te sluiten bij de bijdrage van Carla Klaassen. “We moeten uiteindelijk samen met de staatssecretaris op zoek gaan naar de structurele oplossingen die natuurlijk buiten de scope van deze bijdrage en van de Commissie Heerts liggen. Wanneer er uiteindelijk structureel iets moet gebeuren, lijkt mij deze leidraad een eerste, heel belangrijke stap.”

Ieder voor zich

Maarten van der Linden voerde tijdens het webinar het woord namens het NIVRE. Hij zei dat de circa vierhonderd bij het NIVRE ingeschreven personenschade-experts zich niet allemaal met beroepsziektezaken bezighouden, “maar die dat wel doen, staan vaak met hun laarzen in de modder”, aldus Van der Linden. “Zij zijn degenen die in eerste instantie informatie verzamelen, de aansprakelijkstelling en de rechtsbijstand opstellen en het bedrijf bezoeken om de blootstelling te beoordelen. Voorheen verzamelde ieder voor zich de informatie, hield iedereen vervolgens vaak de kaarten tegen de borst gedrukt en gingen zo met elkaar in juridische discussie. Ik denk dat de leidraad ertoe kan leiden dat partijen onderling meer met elkaar gaan samenwerken en de informatie transparant met elkaar gaan delen. Zo staat dan de waarheidsvinding voorop.” Van der Linden zei dat het NIVRE de leidraad onder de aandacht van de personenschade-experts zal brengen, “maar een moeilijkheid is wel, dat we bij de afwikkeling van beroepsziekteclaims niet alleen met Nederlandse verzekeraars hebben te maken, die binnen het Verbond goed zijn georganiseerd, maar daarnaast met assurantiemakelaars en ook eigenrisicodragers die bij de uitkomst van deze processen een groot belang hebben. Daarom zullen we onze experts niet alleen de leidraad aanbieden, maar ook opdragen die achterliggende partijen goed daarvan op de hoogte te brengen.”

“Met het stappenplan in deze leidraad denken wij als verzekeraars dat er concrete handvatten voorhanden zijn om met elkaar daadwerkelijk pragmatisch en efficiënt samen te werken. In dat stappenplan zie je de focus op dat gezamenlijke belang duidelijk terug.”

Peter den Ouden | Verbond van Verzekeraars

Gezamenlijk belang

Peter den Ouden was namens het Verbond van Verzekeraars bij de totstandkoming van de leidraad betrokken. Hij zei ervan overtuigd te zijn dat de afhandeling van beroepsziekteclaims substantieel kan worden verbeterd als alle betrokkenen in de claimhandling over hun eigen schaduw heen durven te stappen. “Met het stappenplan in deze leidraad denken wij als verzekeraars dat er concrete handvatten voorhanden zijn om met elkaar daadwerkelijk pragmatisch en efficiënt samen te werken”, aldus Den Ouden. “In dat stappenplan zie je de focus op dat gezamenlijke belang duidelijk terug. Alle betrokken partijen hebben zich ondanks hun schijnbaar tegengestelde belangen op het gedeelde belang en op samenwerking gericht en zich

“De aanpak vanuit een gedeeld belang en de wil om samen te werken kan een ‘best practice’ zijn voor alle andere heikele onderwerpen op het vlak van de personenschaderegeling in het algemeen en beroepsziekten in het bijzonder. Als verzekeraars kijken we ook nadrukkelijk naar deze manier om met elkaar andere heikele onderwerpen aan te pakken.”

Peter den Ouden | Verbond van Verzekeraars

vooral niet op voorhand op eigen standpunten en eigen belang vastgezet. Zonder deze opzet en houding van alle partijen was dit resultaat nooit bereikt.” Peter den Ouden zei op het punt van beroepsziekten verder te willen kijken dan naar deze leidraad alleen. “Ik denk dat de aanpak vanuit een gedeeld belang en de wil om samen te werken een ‘best practice’ kan zijn voor alle andere heikele onderwerpen op het vlak van de personenschaderegeling in het algemeen en beroepsziekten in het bijzonder. Als verzekeraars kijken we ook nadrukkelijk naar deze manier om met elkaar andere heikele onderwerpen aan te pakken. Voor nu zullen we in ieder geval vanuit het Verbond de naleving van de leidraad stimuleren, zowel vanuit het Platform Aansprakelijkheid van het Verbond als vanuit het Platform Personenschade, voorheen het PIV. We zullen als verzekeraars verdergaan om met onze medewerkers in het veld de leidraad actief op te pakken.”

Vragen

Tijdens het webinar konden de deelnemers schriftelijk vragen indienen. Thema's in deze vragen waren onder meer het opleggen van sancties, de vaak verstoorde relatie tussen werkgever en werknemer die een harmonieuze afwikkeling in de weg staat, de verhouding tot de werkzaamheden van de commissie Heerts, de vaak sluimerende ontwikkeling van beroepsziekten, de forse voorinvestering die van de werknemer wordt gevraagd, de rol en de deskundigheid van de schade-expert en de bereidwilligheid om aan een afwikkeling mee te werken zoals buitenlandse verzekeraars die aan de dag zullen leggen. Een aantal van deze vragen werd na het webinar aan Siewert Lindenbergh voorgelegd. Zijn antwoorden zijn in het artikel na dit verslag weergegeven.

